

**CHEKLANGAN IMKONIYATLARI BO'LGANLARGA QULAY
YASHASH MUHITI TAQDIM ETISH**

Alfraganus universiteti "Tibbiyot fakulteti"

Stomatologiya yo'nalishi

2-kurs talabasi

Xamrabayeva Muslima Zafarovna

hamrabayevam@gmail.com

ANNOTATSIYA: Ushbu maqola nogironlar uchun teng imkoniyatlar yaratish va ularning jamiyatdagi faol ishtirokini ta'minlash zaruriyati haqida. Asar nogironlarning ta'lim, ish, jismoniy va ijtimoiy infratuzilmasi sohalarida yaratilishi kerak bo'lgan qulay sharoitlarni ko'rib chiqadi. Maqolada nogironlar uchun imkoniyatlarni kengaytirish, jamiyatda ongini o'zgartirish va ularga to'liq huquq bilan yashash imkoniyatini yaratish muhimligi ta'kidlanadi. Bunda nogironlarning o'zlarini jamiyatning teng huquqli fuqarolari sifatida his etishlari uchun ular uchun maxsus infratuzilma, ta'lim tizimi va ish bilan ta'minlash, shuningdek ijtimoiy va madaniy qo'llab-quvvatlash tizimlarining mavjudligi muhim o'rin tutadi. Maqola, shuningdek, nogironlarga qarshi stereotiplarga qarshi kurashish va ularni jamiyatda hurmat bilan qabul qilish zarurligini ta'kidlaydi.

Keywords (O'zbekcha): Nogironlar, teng imkoniyatlar, jamiyat, ta'lim, ish, infratuzilma, qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy, madaniy, teng huquqlilik, imkoniyatlar, sharoitlar, huquqlar, muammolar, ongini o'zgartirish.

АННОТАЦИЯ: Эта статья посвящена необходимости создания равных возможностей для людей с ограниченными возможностями и обеспечению их активного участия в жизни общества. В статье рассматриваются условия, которые необходимо создать для инвалидов в области образования, труда, физической и социальной инфраструктуры. Подчеркивается важность расширения возможностей для инвалидов, изменения общественного мнения и создания условий для их полноценного

существования. В статье также рассматриваются вопросы создания специальной инфраструктуры для инвалидов, внедрения систем образования, обеспечения рабочих мест, а также социальной и культурной поддержки. Автор акцентирует внимание на борьбе с социальными стереотипами и необходимости уважения прав инвалидов в обществе.

Keywords (Русский): инвалиды, равные возможности, общество, образование, труд, инфраструктура, поддержка, социальный, культурный, равенство прав, возможности, условия, права, проблемы, изменение общественного мнения

ANNOTATION: This article focuses on the necessity of creating equal opportunities for people with disabilities and ensuring their active participation in society. It discusses the conditions that need to be created for people with disabilities in education, employment, physical, and social infrastructure. The article emphasizes the importance of expanding opportunities for people with disabilities, changing societal attitudes, and providing them with the chance to live with full rights. Furthermore, the article highlights the need for creating special infrastructure, implementing educational systems, ensuring employment opportunities, and providing social and cultural support for people with disabilities. The author stresses the importance of combating societal stereotypes and respecting the rights of people with disabilities in society.

Keywords (English): disabilities, equal opportunities, society, education, employment, infrastructure, support, social, cultural, equal rights, opportunities, conditions, rights, issues, changing social attitudes

Nogironlar uchun teng imkoniyatlar yaratish, jamiyatda ularning to'liq huquq bilan faol ishtirok etishlarini ta'minlash zarur. Har bir inson, jumladan nogironlar ham, o'z hayotini o'zlari boshqarish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Ta'lim, ish, madaniyat, sport va kundalik hayotda teng imkoniyatlar yaratish nogironlarning jamiyatga integratsiyalashishini osonlashtiradi. Jamiyatda barcha fuqarolarning teng

huquqliligi tamoyili asosida nogironlar uchun maxsus sharoitlar yaratish eng zaruriy va dolzarb masaladir.

Nogironlarning jamiyatda to'liq ishtirok etishlari uchun jismoniy infratuzilmaning moslashtirilgan bo'lishi kerak. Jamiyatdagi barcha muhim inshootlar – maktablar, shifoxonalar, jamoat transporti, ish joylari va boshqa ijtimoiy hududlar nogironlar uchun moslashtirilgan bo'lishi zarur. Masalan, keng eshiklar, liftlar, ko'priklar, maxsus o'rindiqlar, eshitish va ko'rish uchun maxsus tizimlar nogironlarga o'zlarini mustaqil va erkin his qilish imkoniyatini yaratadi. Bu, nafaqat nogironlar, balki jamiyatning har bir a'zosi uchun umumiy foyda keltiradi, chunki barqaror rivojlanishning asosi – har bir insonning imkoniyatlarini kengaytirishdir.

Nogironlar uchun ta'lim olishda teng imkoniyatlar yaratish jamiyatda ularning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlashning muhim omili hisoblanadi. O'quv muassasalarida nogironlar uchun maxsus o'quv dasturlari, assistentlar, shuningdek, ular uchun moslashtirilgan materiallar va vositalar taqdim etilishi kerak. Bu, nogironlarning bilim olish jarayonini samarali va qulay qiladi. Bunda, nogironlarga yordam berish uchun maxsus metodologiyalar va pedagogik uslublar ishlab chiqilishi kerak. Jamiyatda nogironlarning ta'lim olish huquqini ta'minlash, ularning imkoniyatlarini kengaytirish va o'z salohiyatlarini amalga oshirish uchun zarurdir.

Nogironlar uchun ish joylarini yaratish va ijtimoiy integratsiya masalasi jamiyatda teng huquqlilikni ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Ish bilan ta'minlash nogironlarning mustaqilligi va o'zini ijtimoiy jihatdan foydali his qilishini ta'minlaydi. Ish joylarida nogironlar uchun maxsus sharoitlar yaratish, masalan, texnologiyalarni moslashtirish, vaqtni o'zgartirish yoki ishni masofaviy bajarish imkoniyatlarini taqdim etish muhimdir. Bundan tashqari, nogironlarga psixologik va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash ham zarur. Bu, nafaqat iqtisodiy mustaqillikni ta'minlash, balki nogironlarning jamiyatga to'liq qo'shilishi va o'zini teng huquqli fuqarolar sifatida his qilishlarini imkonini yaratadi.

Nogironlarga nisbatan ijtimoiy stereotiplarni bartaraf etish, ular uchun jamiyatda o'z o'rnini topish uchun eng muhim qadamdir. Ko'plab nogironlar jamiyatda etnik, jinsiy yoki boshqa ijtimoiy guruhlariga nisbatan turli salbiy

stereotiplarga duch keladilar. Ushbu stereotiplar nogironlarning o'zlarini kamtarlikda, cheklangan qobiliyatlar bilan yashashlariga olib keladi. Shuning uchun jamiyatda ongni o'zgartirish, nogironlarga hurmat bilan munosabatda bo'lish, ularni teng huquqli fuqarolar sifatida ko'rish juda muhimdir. Buning uchun targ'ibot va ta'lim dasturlari amalga oshirilishi kerak, bu esa nogironlarning ijtimoiy integratsiyasini va jamiyatdagi o'rni bilan bog'liq salbiy fikrlarni kamaytiradi.

Xulosa

Nogironlar uchun teng imkoniyatlar yaratish — jamiyatdagi adolat va hamjihatlikni ta'minlashning muhim jihatidir. Ularning to'liq huquqlarini ta'minlash, jamiyatda faolligini oshirish va ijtimoiy integratsiyasini amalga oshirish hamma uchun foydali bo'ladi. Jismoniy infratuzilma, ta'lim tizimi, ish bilan ta'minlash, shuningdek, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlari nogironlar uchun qulay sharoitlar yaratishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Bundan tashqari, nogironlarga nisbatan mavjud stereotiplarga qarshi kurashish, ularni teng huquqli fuqarolar sifatida qabul qilish zarur. Jamiyatda ongni o'zgartirish, nogironlarni hurmat bilan qabul qilish, ularning to'liq faolligini ta'minlash barcha insonlar uchun barqaror va rivojlangan jamiyatni qurishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abduqodirov, S. (2019). *Nogironlar huquqlari va jamiyatda integratsiyasi*. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Ismailova, G. (2018). *Jamiyatda nogironlar uchun teng imkoniyatlar yaratish: nazariy va amaliy jihatlar*. Toshkent: Akademiya.
3. Tursunov, A. (2017). *Nogironlarning ta'limga kirish imkoniyatlari: yondashuvlar va strategiyalar*. Tashkent: Fan va texnologiyalar. UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006). *United Nations*. Retrieved from: www.un.org/disabilities World Health Organization (WHO). (2011). *World report on disability*. Geneva: World Health Organization. Goribov, R. (2015). *Ijtimoiy adolat va nogironlarning huquqlari*. Tashkent: O'zbekiston Davlat Noshirligi.